



Верховний
Суд

Економічні санкції: вплив на платників податків

Ханова Раїса Федорівна,
к.ю.н., суддя Верховного Суду , секретар судової палати
з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів



Верховний
Суд

Статистика





Верховний
Суд

Непропорційність

За позицією законодавця, який виявив непропорційність у механізмі відповідальності за несвоєчасну реєстрацію податкової накладної, що не надається покупцю товарів, Закон № 466-IX чітко закріпив, що пункт 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України підлягає застосуванню до штрафів, нарахованих платникам податків протягом періоду з 1 січня 2017 року до 31 грудня 2019 року за наведених у цій же нормі умов.



(постанова Верховного Суду від 20 травня 2021 року у справі № 240/5855/19)



Верховний
Суд

Правозастосування

Чинною та такою, що підлягає до застосування, є редакція пункту 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, якою впроваджена ретроактивна дія закону у відповідних правовідносинах, тобто така, яка передбачає, що дата вступу в силу та дата набрання чинності акта збігаються, але він змінює на майбутнє правові наслідки діянь і подій, які відбулися до набрання ним чинності.



(постанова Верховного Суду від 1 квітня 2021 року у справі № 620/2515/19)



Аналіз норм

Виходячи зі змістовного та синтаксичного аналізу побудови норм права, законодавець мав на меті не лише уточнити та розширити перелік випадків, за яких платник податків звільняється від відповідальності, передбаченої пунктом 120-1.1 статті 120-1 Податкового кодексу України, а й убезпечити платників від надмірного тягаря відповідальності, установленого раніше чинними положеннями цієї статті, у випадках та за умов, наведених у пункті 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України.



(постанова Верховного Суду від 11 листопада 2020 року у справі № 160/1553/19)



Верховний
Суд

Ретроактивність

Ретроспективна дія положень пункту 73 підрозділу 2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України проявляється в тому, що такі положення поширюють свою дію на всі штрафні санкції, нараховані платникам податків протягом періоду з 1 січня 2017 року до дати набрання чинності Законом № 466-IX.

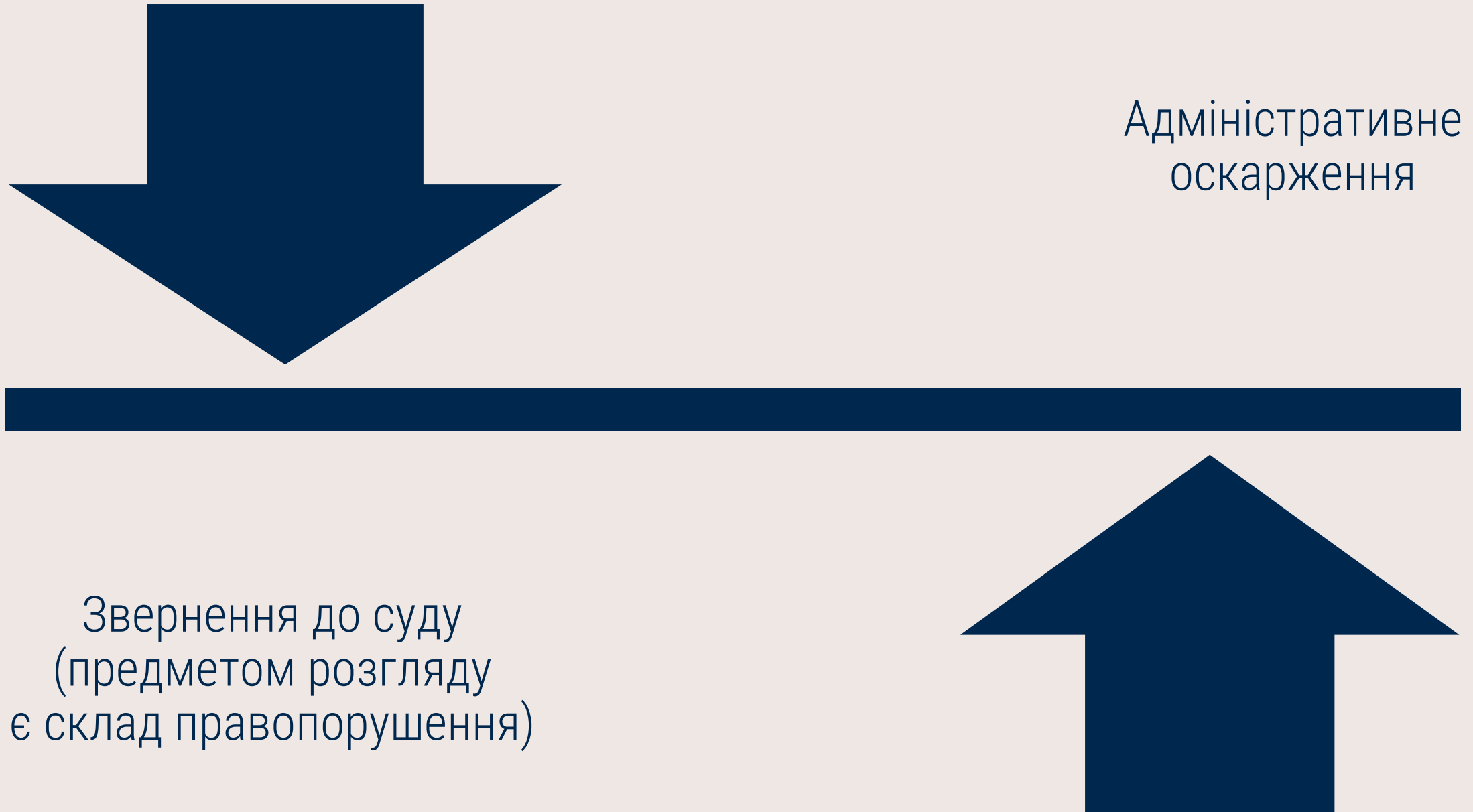


(постанова Верховного Суду від 11 січня 2021 року у справі № 480/3000/19)



Верховний
Суд

Порядок притягнення до відповідальності





Верховний
Суд

Правові наслідки

Необхідно визнавати протиправним і скасовувати як акт індивідуальної дії податкове повідомлення-рішення, яке не відповідає легальній меті державного регулювання спірних правовідносин згідно зі змінами, уведеними Законом № 466-IX, і є непослідовним у контексті положень цього Закону як таке, що покладає безпідставний податковий тягар на платника.



(постанова Верховного Суду від 31 березня 2021 року у справі № 640/6342/19)



Верховний
Суд

Ліцензування реалізації пального

У разі відсутності правового регулювання та фактичних умов, за яких господарська діяльність платника податків могла б бути законною, зокрема відсутності перехідного періоду уведення такого регулювання, необґрунтованим є накладення штрафних санкцій при здійсненні реалізації пального (скрапленого газу) без наявності чинної ліцензії.



(постанова Верховного Суду від 16 грудня 2020 року у справі № 520/13020/19)



Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Процедура

Застосування при порушенні граничного строку реєстрації

Звільнення від застосування

- Відсутність вини платника податків
- Наявність обставин непереборної сили
- Помилковість дій щодо податкової накладної та/або розрахунку коригування
- Невиконання обов'язків податкового органу



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

При визначенні порядку розрахунків строків подання податкових накладних та/або розрахунків коригувань для реєстрації застосовується виключно податкове законодавство, яке визначає граничний строк реєстрації податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних, облік чого здійснюється календарними днями та за порушення застосовується штраф. Предметом камеральної перевірки охоплюються питання реєстрації податкової накладної та/або розрахунку коригування.



(постанова Верховного Суду від 4 вересня 2020 року у справі № 805/4480/16-а)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Установлення причин, що зумовили пропущення строку на реєстрацію податкових накладних та/або розрахунку коригування, а також невчинення платником податків усіх залежних від нього дій з метою належного виконання податкового обов'язку щодо своєчасної реєстрації таких документів є обов'язковою умовою для визнання такої дії / бездіяльності правопорушенням і застосування заходів відповідальності.



(постанова Верховного Суду від 31 січня 2020 року у справі № 821/819/17)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Зміна процедури застосування штрафних санкцій за порушення граничного строку реєстрації податкової накладної та/або розрахунку коригування не може свідчити про відсутність у контролюючого органу повноважень щодо застосування штрафних санкцій за таке порушення та не може впливати на дію самої норми, що передбачає таку відповідальність, або скасовувати її дію.



(постанова Верховного Суду від 14 квітня 2020 року у справі № 803/1316/16)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Необґрунтованим є застосування штрафних санкцій за порушення платником податків граничного строку реєстрації податкової накладної та/або розрахунку коригування, реєстрація яких була здійснена від імені такого платника шляхом підроблення документів, а в майбутньому анулювання таких податкових накладних та відновлення від'ємного значення податку на додану вартість. У такий спосіб порушується необхідний баланс між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи та цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія), що призводить до безпідставного податкового навантаження на особу.

(постанова Верховного Суду від 17 березня 2020 року у справі № 200/14922/18-а)





Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Факт помилкової реєстрації платником податків податкової накладної та/або розрахунку коригування та надалі виправлення самотійно виявленої помилки не може бути підставою для автоматичного застосування штрафних санкцій за порушення граничних строків реєстрації.



(постанова Верховного Суду від 31 серпня 2020 року у справі № 804/5062/16)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Виключно наявність сертифіката Торгово-промислової палати України, який засвідчує настання форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), не надає підстав платнику здійснювати реєстрацію податкових накладних із порушенням порядку та строків, установлених податковим законодавством.



(постанова Верховного Суду від 3 вересня 2020 року у справі № 812/1116/17)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування

Сертифікат (висновок) Торгово-промислової палати не є належним доказом, який посвідчує обставини непереборної сили щодо несвоєчасної реєстрації податкових накладних на майбутнє. Засвідченню підлягають обставини непереборної сили до моменту його видачі в кожному окремому податковому зобов'язанні та щодо обов'язку, виконання якого вже настало згідно з нормативним актом.



(постанова Верховного Суду від 1 грудня 2020 року у справі № 805/1811/17-а)



Верховний
Суд

Реєстрація податкових накладних та/або розрахунку коригування: огляд і блог



Верховний
Суд

Огляд
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
щодо реєстрації податкових
накладних / розрахунків коригувань

2021





Бюджетна пеня

Бюджетним є відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум такого відшкодування за результатами перевірки платника. Пенею є сума коштів у вигляді відсотків, нарахована на суми грошових зобов'язань у врегульованих цим Податковим кодексом України випадках і не сплачена у встановлені законодавством строки. Тобто це санкція, яка нараховується з першого дня прострочення повернення бюджетного відшкодування до тих пір, поки не буде відшкодовано кошти.



(постанова Верховного Суду від 17 квітня 2018 року у справі № 816/1369/17)



Подвійна природа пені





Бюджетна пеня

Нарахування пені передбачає попереднє погашення суми податкового боргу, подання уточнюючої податкової декларації, якою зменшується податкове зобов'язання з податку, зумовлює відсутність об'єкта нарахування пені, оскільки подання уточнюючої декларації зі зменшеним податковим зобов'язанням не є сплатою узгодженої суми податкового зобов'язання. Нарахування пені пов'язане з сумою погашеного боргу та кількістю днів затримки сплати узгодженої суми податкового зобов'язання. Зменшення абсолютного значення податкового зобов'язання не доводить факт сплати авансових платежів із податку на прибуток, що вказує на відсутність об'єкту нарахування пені та доводить безпідставність заявлених до стягнення сум пені за спірною податковою вимогою.

(постанова Верховного Суду від 3 березня 2020 року у справі № 520/11625/18)



Верховний
Суд

Бюджетна пеня

Правильність нарахування пені контролюючим органом має бути перевірена судом в межах позову про стягнення боргу.



(постанова Верховного Суду від 8 жовтня 2019 року у справі № 520/3060/19)



Верховний
Суд

Бюджетна пеня

Відсутність спору щодо правильності розрахунку пені, нарахованої на суму бюджетної заборгованості з податку на додану вартість, кількості днів прострочення та застосованої при розрахунку облікової ставки Національного банку України свідчить про наявність підстав для стягнення з Державного бюджету України на користь платника суми пені.



(постанова Верховного Суду від 2 липня 2020 року у справі № 815/6962/15)



Бюджетна пеня

Норми Податкового кодексу України не передбачають особливостей нарахування або ненарахування пені на розстрочені судовими рішеннями суми. Ухвалення судом рішення про розстрочення сплати податкового боргу не змінює статусу податкового боргу такої заборгованості, тобто несплаченої суми узгодженого грошового зобов'язання, та не спростовує того, що боржник вчинив податкове правопорушення у вигляді несплати такого й останнє триває до часу погашення боргу в добровільному чи примусовому порядку.



(постанова Верховного Суду від 27 лютого 2018 року у справі № 808/772/17)



—
Верховний
Суд

Дякую за увагу!